

УДК 316.6-053.81

**Лєскова Л. Д.**

група 5112м, Національний університет кораблебудування імені адмірала  
Макарова (Миколаїв), [lidiya.leskova95@gmail.com](mailto:lidiya.leskova95@gmail.com)

**Шаповалова І. М.**

група 5112м, Національний університет кораблебудування імені адмірала  
Макарова (Миколаїв), [shapowalowa.2018@gmail.com](mailto:shapowalowa.2018@gmail.com)

**Трибулькевич К. Г.**

д-р пед. наук, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,  
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова  
(Миколаїв), [tribulkevich@gmail.com](mailto:tribulkevich@gmail.com)

## МОЛОДІЖНИЙ ЖАРГОН ТА ЙОГО РОЛЬ У СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ

*У статті розкрито поняття і сутність молодіжного жаргону та розглянуто його вплив на становлення особистості в молодіжному віці. Особливу увагу приділено ролі молодіжного жаргону в соціальній адаптації молодої людини в суспільстві.*

**Ключові слова:** молодіжний вік, жаргон, спільні інтереси, соціальні відносини, свідомість, індивідуальність.

*The article reveals the concept and essence of youth jargon and considers its influence on the formation of personality in youth. Special attention is paid to the role of youth jargon in the social adaptation of young people in society.*

**Key words:** youth age, Slang, common interests, social relations, consciousness, individuality.

Молода людина – це особистість, а особистість – це результат соціального становлення індивіда шляхом подолання труднощів і накопичення власного життєвого досвіду. Ідея формування механізмів соціалізації через засвоєння соціальних знань, цінностей, умінь та навичок поведінки в соціальному житті визначає пошук таких основ, знання яких би оптимізувало процес становлення інтересу та участі молодого покоління в сучасному українському суспільстві. Значну роль у формуванні навичок поведінки у соціальному житті відіграє жаргон. Жаргони об'єднують людей одного роду занять, а у випадку з молодіжним жаргоном – і одного віку.

Представники різних галузей гуманітарного знання (філологи, лінгвісти, соціологи, психологи, лінгвокультурологи та ін.) останнім часом приділяють підвищену увагу вивченню молодіжної субкультури (А. І. Ковальова, В. Т. Лісовський, Л. І. Михайлова, Є. В. Панова, С. М. Іконникова, М. В. Пірен,

А. О. Ясинова та ін.). Зокрема – вивчення молодіжного жаргону, розглянутого вченими з різних точок зору: досліджуються особливості формування та функціонування (М. М. Белікова, Е. М. Берегівська, Є. Г. Борисова-Лукашенец, М. О. Грачов, В. С. Єлістратов, М. М. Копилов, Т. Г. Нікітіна, Л. І. Скворцов, Л. Д. Ставицька та ін.); розглядається фразеологія молодіжного сленгу (Б. В. Кривенко, С. А. Мартос, Н. Ю. Маненкова та ін.).

Молодіжний вік обрано як об'єкт дослідження, тому що від соціалізації молоді залежить майбутнє українського суспільства.

В статті здійснено аналіз особливостей впливу жаргону на формування механізму соціалізації молоді людини.

**Основний матеріал.** Особистість – це поєднання індивідуальних особливостей і виконуваних нею соціальних функцій, особлива якість, отримана індивідом завдяки суспільним відносинам. Відповідно, між розвитком особистості і суспільством існує пряма залежність. Серед факторів соціологічного визначення «молоді» вчені виділяють: вікові межі і соціально-педагогічні особливості; специфіку соціального статусу, рольових функцій, соціокультурної поведінки; процес соціалізації як об'єднання соціальної адаптації молоді та індивідуалізації [4].

Під час вікових змін, становлення власної індивідуальності, відбувається й утвердження самобутньої свідомості індивіда, яка з часом переростає в більш складне поєднання доцентрових і відцентрових тенденцій. Починають формуватися антагоністичні уявлення – «бути не як усі» і корпоративні – «бути подібним до своїх». Так створюються специфічні базові лексеми жаргону молоді, об'єднаної спільними інтересами, територією, способом життя [4]. Таким чином, у кожного наступного покоління молоді будуть з'являтися свої жаргонізми.

М. М. Копиленко визначав, що жаргонізми – це слова, використовувані певними соціальними або об'єднані спільними інтересами групами, які несуть таємний, незрозумілий для всіх сенс [2, с. 68].

На думку А. А. Арустамової, жаргон – це свого роду мова в мові. Суворо кажучи, жаргон – це різновид мови будь-якої групи людей, об'єднаних єдиною професією (жаргон льотчиків, шахтарів, моряків), заняттям (жаргон спортсменів, колекціонерів) і т. ін. [1, с. 46]. Молодіжний жаргон часто називають сленгом (від англ. *slang*) чи арго (від франц. *argot*).

Молодіжний сленг ми розуміємо як особливий мовний субкод, що характеризується використанням ненормативних, часто стилістично знижених, лексико-фразеологічних одиниць, які виконують оцінну, евфемістичну та номінативну функцію і використовуються у невимушеному спілкуванні молоддю.

Молодіжний жаргон, як і будь-який інший лінгвістичний вияв соціальних відносин, фактично являє собою лише певну лексикологічну систему, що базується на фонетичній та граматичній основах загальнонаціональної мови. Особливістю жаргонного активного словника є розмовне, а інколи й грубо-фамільярне забарвлення. Жаргонні номінації в свою чергу поділені на дещо абстрактні семантичні поля, що обслуговують певну сферу діяльності людини або виступають в якості описових характеристик [3, с. 7].

У основі жаргону завжди лежить принцип мовної гри. Зазвичай саме комічно-ігровий ефект є головним в жаргонізованому тексті. Часто в жаргонних одиницях комізм граничить із фамільярністю та навіть цинізмом, що виражається зазвичай у ставленні до соціально значимих явищ: смерті, відносин чоловіків та жінок, батьків і тому подібне. Явища, важливі з точки зору соціальних норм, часто сприймаються молоддю як цінності «предків» і цього аргументу достатньо аби сприймати їх скептично. Молодь цікавить не лише змістовна частина формулювання, а й метод його подачі, стилістичне оформлення, що викликає прагненням оповідача бути цікавим для загалу.

На сьогодні, внаслідок всезагального прогресування сучасних технологій, великий вплив на розвиток жаргонотворення також має комп'ютеризація. З'явившись у вигляді професійних мовних утворень, комп'ютерний сленг дуже швидко долає межі вузько-класового засобу спілкування. Комп'ютерні сленгові одиниці через швидкий процес інформатизації, що найбільше торкається саме молодого покоління, цілими семантичними конструкціями переходять до жаргону молодіжного.

Жаргон не залишається постійним, відбувається константивна реорганізація, зазвичай катагенез. Зі зміною однієї модної тенденції іншою, старі слова забуваються, втрачають актуальність, їм на зміну приходять нові та, як правило, у спрощеному вигляді. Цей процес проходить дуже стрімко і пов'язаний в більшості зі зміною поколінь.

Також останнім часом виявляється систематичність перетікання слів із сленгу до розряду літературних. Найчастіше, так відбувається зі старими, вже призвичаєними до слуху та загального вжитку жаргонізмами. Слово при цьому втрачає свою ексцентричну тембральність. У невпинному обігу глобалізаційних змін жаргон допомагає мові встигнути за потоком інформації.

Аналізуючи функцію жаргонів, Л. Ставицька підкреслює, що вони «...структурують відповідні мовні картини світу й унаочнюють механізми пізнання цього світу певним соціумом» [5, с.192].

Відповідно до цілей та завдань, які виконує молодіжний жаргон, можна виділити такі його функції:

1) функція ідентифікації – субмова дозволяє молоді відчувати себе більш згуртованою, відбувається привалювання відчуття єдності, взаєморозуміння;

2) комунікативна функція – жаргон виступає мовою спілкування всередині певної соціальної групи;

3) емоційно-експресивна функція – внаслідок вікових особливостей, яскравого вияву молодіжного максималізму зокрема, жаргон допомагає комунікатору вільно та найбільш повно виразити всі почуття та емоції;

4) оцінна функція – характеризує оцінні відношення, висловлює ставлення мовця до оточуючих предметів та дійсності. Ця оцінка може коливатися від дружньо-іронічної до презирливо-принизливої. У більш широкому сенсі оціні вирази можна поділити на загальнопозитивні та загальнонегативні;

5) маніпулятивна функція – наявна в провокаційно-спонукальних конструкціях, проте більшість з яких не припускає негайного виконання волі мовця. Вони скоріше покликані для демонстрації роздратування мовця співрозмовником і, як правило, бажання припинити спілкування з ним.

6) творча функція – її мета – задовольнити потребу словесного вираження того, чому в літературі немає належного еквіваленту;

7) номінативна функція – сприяє пристосуванню молоді до технічного прогресу;

8) функція економії часу [5, с. 195].

Отже, жаргон багатофункціональний. Перш за все, він дає іронічний ефект – вже за способом словотворення він призначений саме для сленгу. Таким чином, можна стверджувати, що жаргон – це невід’ємна частина мови. Проте апелювати жаргонними номінаціями необхідно лише в своєму колі та знати міру, адже часте та рясне використання жаргонізмів призводить до зменшення словникового запасу, байдужості до правильності та лексичної точності мови.

Молодіжні жаргонні номінації демонструють рівень культурних вподобань, інтересів, смаку та потреб їх носіїв. Фактично жаргон відображає особливості світосприйняття та свідомості молоді, що виявляється в саркастично-критичному сприйнятті дійсності та травестіюванні офіційних мовних норм.

Молодіжний жаргон нікому не нав’язується, він просто існує, його носії намагаються відійти від одноманітного світу дорослих.

**Висновки.** Модифікації та різноманітні реорганізації систем жаргону залежать від історичних подій, на тлі яких відбувається становлення молоді. Кожна нова форма суспільних відносин, кожна нова історична епоха віддзеркалюється в побутово-мовному середовищі, де найбільш соціально перспективним прошарком й виступає молоде покоління. Таким чином, мовна компетенція та мовна поведінка цієї вікової групи визначається напрямком розвитку й інших соціальних підсистем.

Соціалізація – процес освоєння ролей та очікуваної поведінки в стосунках із суспільством і розвитком задовільних зв’язків з іншими людьми. Жаргон допомагає молоді підкреслити власну індивідуальність, що є психологічною необхідністю на даному етапі становлення, відійти від загальноприйнятих штампів та стандартів.

### Список використаних джерел

1. Арустамова А. А. Современный молодежный сленг и особенности его функционирования: дис. ... канд. филол. наук. Майкоп, 2006. 263 с.

2. Копиленко М. М. Про семантичної природі молодіжного жаргону. Соціолінгвістичні дослідження. Київ, 2014. 192 с.

3. Мартос С. А. Молодіжний сленг у мовленнєвій структурі м. Херсона: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Луганськ, 2006. 21 с.

4. Пірен М., Ясинова Ф. Соціалізація молоді в українському суспільстві: стан, особливості становлення. *Освіта регіону*: український науковий журнал. 2011. № 4. URL: <http://social-science.com.ua/article/658> (дата звернення 14.11.2018).

5. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: соціальна диференціація української мови. Київ: Критика, 2005. 464 с.